

ANHANG

Englische Resümees

Martin Petzoldt: *Ut probus & doctus reddar*. Concerning the Role of Theology in Johann Sebastian Bach's Scholastic Education in Eisenach, Ohrdruf, and Lüneburg

The treatment of this multi-layered subject requires the summary of numerous decisive details concerning personal histories, curriculum, and school literature, as well as representative theological interpretations of different schools. The system of scholastic education in Lüneburg is described from available documents; for Eisenach and Ohrdruf, Andreas Reyher's plans for reform and materials about personal histories are drawn upon. Piety, learning, and aptitude are recognized as educational aims.

Claus Oefner: Eisenach at the Time of the Young Bach

Toward the end of the seventeenth century, Eisenach underwent a positive economic, political, and musical development. The most active carrier of musical life was the student choir at the *Gymnasium*, from which Bach learned many standard works of sacred vocal music. The *Stadtpfeifer* increasingly understood themselves as equals of the court musicians. Under Daniel Eberlin's direction, court music experienced its first heyday. Significant for the cultivation of church music were Johann Christoph Bach's efforts to improve the organ.

Hans-Joachim Schulze: Johann Christoph Bach (1671-1721), „Organist and Schoolmaster in Ohrdruf," Johann Sebastian Bach's First Teacher

J. S. Bach's oldest brother has been hitherto neglected in musical historiography. Attempted, therefore, is a detailed presentation of available biographical material, as well as a consideration of the musical-historical importance of this organist who was dubbed „optimus artifex" in his day.

Grigorij Ja. Pantijelew: Johann Sebastian Bach's Letters to Georg Erdmann, Together with Reports on the Biography of Bach's Boyhood Friend

Presented and commented upon is a letter by Bach from 28 July 1726, rediscovered in 1982. Proceeding from this, Georg Erdmann's biography is considered and the credibility of Bach's written remarks about him is discussed. This results in consequences for considering the sacred/secular relationship by Bach and, hence, for our present-day understanding of Bach.

Christoph Wolff: Jan Adams Reinken and Johann Sebastian Bach. Towards the Context of Bach's Early Works

Reinken, the organist at St. Catherine's in Hamburg, evidently played a much greater role for the young Bach than has been supposed until now.

Furthermore, Bach's arrangements and partially new compositions based on movements from Reinken's collection of sonatas „Hortus musicus“ (1689) date from an earlier period than hitherto reported. This results in a new view of the young Bach's compositional development, especially before 1710.

Friedhelm Krummacher: Bach and the North German Organ Toccata: Questions and Reflections

This is an attempt to trace development by which the multi-part North German organ toccata with its frequent changes of free and strict stylistic components resulted in the two-part formal pair – Prelude (Toccata, Fantasia, etc.) and Fugue. A manifest and relatively rapid assimilation of the tradition was followed by Bach's remodeling, especially with regard to the relationship between improvisatory style and thematic control, and his eventual departure from the North German prototype.

Hans Grüss: The Tradition of the Cantus Firmus Canon. A Supplement to the Topic „Bach and the Middle Ages“

The compositional procedure of a cantus firmus movement and of a cantus firmus canon forms one of the important connections that binds Bach's work with thirteenth-century music. It is a question of an uninterrupted tradition, yet with repeatedly broken transmissions. Strangely enough, in a lecture on the subject in 1950, Heinrich Bessler did not take this connection into consideration.

Winfried Schrammek: Johann Sebastian Bach's Position Concerning 32-foot Organ Pedal Stops.

An investigation of organ building initiated or tested by Bach reveals that he desired „the greatest gravity“ from the organ of his time. As an important prerequisite for attaining this goal he desired an organ pedal with a 32-foot stop.

Französische Resümees

Martin Petzoldt: « Ut probus et doctus reddat »: concernant le rôle joué par la théologie dans l'éducation scolaire de Johann Sebastian Bach à Eisenach, à Ohrdruf, et à Lüneburg.

La considération de ce thème complexe nécessite un rassemblement de multiples détails relatifs aux histoires personnelles, au système d'enseignement et à la littérature scolaire, et aussi aux interprétations théologiques qui caractérisaient de différentes universités. Grâce à la survivance de certains documents, nous pouvons reconstituer le système d'éducation scolaire à Lüneburg; quant aux cas d'Eisenach et d'Ohrdruf, nous avons recours aux plans de réforme d'Andreas Reyhers, et à des matériaux relatifs à la vie de différentes personnes. Parmi les buts de l'éducation dans ces villes il faut reconnaître la piété, l'érudition, et l'aptitude.

Claus Oefner: Eisenach à l'époque du jeune Bach.

Vers la fin du dix-septième siècle Eisenach fut l'objet d'une évolution positive sur les plans économique et politique, aussi bien que musical. Le véhicule le plus actif de la vie musicale fut alors le choeur scolaire du *Gymnasium*, où Bach a pu connaître mainte œuvre de base du répertoire vocal sacré. De plus en plus, les *Stadt Pfeifer* se considéraient comme les égaux des musiciens de la cour alors que, sous la direction de Daniel Eberlin, la musique de cour elle-même connaissait un premier essor. Significatifs dans la cultivation de la musique d'église furent les efforts de Johann Christoph Bach pour un meilleur orgue.

Hans-Joachim Schulze: Johann Christoph Bach (1671-1721), « organiste et maître d'école à Ohrdruf », le premier professeur de Johann Sebastian Bach.

Jusqu'à présent, le frère aîné de J. S. Bach a trouvé bien peu de sympathie chez les historiens de la musique. Nous essayons ici une exposition détaillée des matériaux biographiques existants, avec un aperçu sur la signification historique de ce personnage, considéré alors comme « optimus artifex » en tant qu'organiste.

Grigorij Ja. Pantijelew: Les lettres de Johann Sebastian Bach destinées à Georg Erdmann, avec une contribution sur la biographie de l'ami de jeunesse de Bach.

La lettre redécouverte en 1982, datée du 28 juillet 1726, est ici présentée et analysée; de là, nous examinons la biographie de Georg Erdmann, et discutons de la crédibilité des observations écrites par Bach sur lui. Ces considérations portent des conséquences sur la perception actuelle de la relation, chez Bach, entre le sacré et le profane, et donc plus généralement sur l'image qu'on se fait actuellement de lui.

Christoph Wolff: Jan Adams Reinken et Johann Sebastian Bach: vers le contexte de l'œuvre de jeunesse de Bach.

Il est certain que pour le jeune Bach, l'organiste de l'église de Ste. Catherine de Hamburg a joué un rôle bien plus important que celui qu'on a jusqu'à présent reconnu. Aussi les transcriptions et compositions partielles du jeune compositeur basées sur la collection de sonates « Hortus musicus » (1687) de Reinken remontent-elles sans doute à une époque plus ancienne que celle souvent citée. Il en résulte une nouvelle appréciation de l'évolution du jeune Bach, surtout pour la période avant 1710.

Friedhelm Krummacher: Bach et la toccate d'orgue nord-allemande: questions et réflexions.

Nous tentons ici de retracer l'évolution qui a mené de la toccate nord-allemande à plusieurs mouvements, avec son alternation fréquente entre les styles libre et strict d'écriture, à la forme stable en deux mouvements, prélude (toccata, fantasia, etc.) – fugue. Une appropriation relativement rapide de la tradition fut suivie chez Bach d'une transformation selon son propre esprit créateur – en

fonction surtout de la relation entre le Fantastique et la densité thématique – et d'un éloignement toujours grandissant du modèle nord-allemand.

Hans Grüss: Sur la tradition du canon écrit sur cantus firmus. Un supplément au thème: Bach et le Moyen-Age.

Le procédé d'écriture d'un mouvement écrit sur cantus firmus, et d'un canon sur cantus firmus, constitue l'un des points les plus importants qui relient l'œuvre de Bach à celle du treizième siècle. Il s'agit ici d'une tradition continue, qui fut pourtant transmise de façon maintes fois interrompue. Curieusement, dans une conférence de 1950 sur ce sujet, Heinrich Besseler n'a pas tenu compte de cette connexion.

Winfried Schrammek: La position de Johann Sebastian Bach vis-à-vis du registre de 32 pieds pour les pédales d'orgue.

Une investigation des travaux d'orgue menés ou vérifiés par J. S. Bach nous permet de conclure que Bach cherchait à obtenir « la plus grande solennité » des orgues de son époque. Pour réaliser ce but, il désirait des registres de 32 pieds aux pédales.

Russische Resümees

Martin Petzoldt: „Ut probus & doctus reddar“. О роли теологии в школьном образовании И. С. Баха в Айзенахе, Ордруфе и Люнебурге.

Обращение к этой многосторонней теме требует охвата многочисленных подробностей, касающихся биографий отдельных людей, системы образования, школьной литературы, а также различных университетов, стоящих на тех или иных теологических позициях. Система школьного образования в Люнебурге может быть представлена на основании имеющихся актов. Для Айзенаха и Ордруфа могут быть привлечены планы реформ Андреаса Рейхера, а также биографический материал. Выясняется, что целью воспитания были благочестие, образованность и спорвка.

Claus Oefner: Айзенах времени юного Баха.

К концу XVII века Айзенах получил значительное экономическое, политическое и музыкальное развитие. В центре музыкальной жизни был гимназический хор, благодаря которому Бах познакомился с многочисленными традиционными образцами духовной музыки. Городские и придворные музыканты в равной мере котировались как артисты. Под руководством Даниеля Эберлина достигла своего первого расцвета придворная музыка. Важный вклад в музыкальное оформление церковной службы внес Иоганн Христоф Бах, заботившийся об улучшении органа.

Hans-Joachim Schulze: Иоганн Христоф Бах/1671-1721/, «Органист и школьный коллега в Ордруфе», первый учитель И. С. Баха.

Со старшим братом И. С. Баха музыкальная история обходилась до сих пор довольно несправедливо. Поэтому предпринимается попытка подробно

представить имеющиеся биографические материалы, равно как и указать подлинное музыкально-историческое место этого известного под именем „*optimus artifex*“ органиста.

Grigorij Pantilejew: Письма И. С. Баха Г. Эрдману. В дополнение к биографии баховского друга юности.

Представляется и комментируется обнаруженное в 1982 году письмо Баха от 28 июля 1726 года. Даются сведения из биографии Эрдмана и обсуждается стиль письма, выражающий отношение Баха к Эрдману. Делаются выводы, могущие послужить рассмотрению проблемы «духовного и светского» у Баха, а также современной трактовке облика Баха в целом.

Christoph Wolff: Ян Адамс Райнкен и Иоганн Себастиан Бах. К контексту ранних произведений Баха.

Органист гамбургской Катариненкирхе, очевидно, сыграл, гораздо большую роль в жизни юного Баха, чем это принято было считать до сих пор. То же можно сказать о баховских обработках и частично новых композициях, сделанных по образцам сонатного собрания Райнкена „*Hortus musicus*“ (1687). Они, по всей видимости, должны датироваться более ранними годами. Тем самым дается новый взгляд на композиторское развитие Баха, особенно перед 1710 годом.

Friedhelm Krummacher: Бах и северонемецкая органная токката: вопросы и размышления.

Сделана попытка проследить тот путь развития, который связывает северонемецкую органную токкату с её многократной сменой свободных и строгих построений и двухчастный цикл прелюдия (токката, фантазия и т. д.) и фуга. Очевидно, за относительно быстрым освоением традиции последовала собственная творческая перестройка — особенно в плане тематического развития — и всё больший отход от северонемецких образцов.

Hans Grüb: О традиции канонов с *Cantus firmus*. Одно дополнение к теме Бах и Средневековье.

Композиционные приемы сочинений на *Cantus firmus*, в том числе канонов, являются важнейшим связывающим звеном между творчеством Баха и музыкой XIII века. При этом речь идет о непрерывной традиции, хотя и при многократном посредничестве. Примечательно, что касающийся данной проблемы доклад Х. Бесселера (1950) не учитывает эти связи.

Winfried Schrammek: Точка зрения И. С. Баха на органный pedalный регистр в 32 фута.

Исследование построенных по инициативе И. С. Баха или опробованных им органов показывает, что Бах требовал от современного ему инструмента «особой торжественности». Как важнейшую предпосылку к достижению этой цели он рассматривал pedalный регистр в 32 фута.

T s c h e c h i s c h e R e s ü m e e s

Martin Petzoldt: „Ut probus & doctus reddar“. K podílu teologie při školním vzdělání Johanna Sebastiana Bacha v Eisenachu, Ohrdrufu a Lüneburgu Zabývat se tímto širokým tématem vyžaduje seznámit se se souborem mnohých detailních vědomostí, které se týkají nejen životopisných dat, vzdělávacího systému a školní literatury, ale i zastoupení teologických stanovisek na různých universitách. Systém školního vzdělání v Lüneburgu je možno rekonstruovat na základě existujících dokumentů. Pro Eisenach a Ohrdruf se musí brát v úvahu reformní snahy Andrease Reyhera a biografický materiál. Je možno rozpoznat, že cílem vzdělání byla zbožnost, učenost a dovednost.

Claus Oefner: Eisenach za mladého Bacha

Koncem 17. století se Eisenach vyvíjel pozitivně po hospodářské, politické i hudební stránce. Neaktivnějším nositelem hudebního života byl školní sbor gymnasia, prostřednictvím kterého poznal Bach zajisté mnohé standardní dílo tehdejší duchovní vokální hudby. Městští píšťci byli stále víc stavěni na roveň dvorních hudebníků. Pod vedením Daniela Eberlina prožila dvorní hudba první etapu rozkvětu. Při péči o církevní hudbu jsou významné snahy Johanna Christoha Bacha zajistit pro Eisenach kvalitnější varhany.

Hans-Joachim Schulze: Johann Christoph Bach (1671–1721) „Organist und Schul Collega in Ohrdruf“, první učitel Johanna Sebastiana Bacha

Nejstarším bratrem J. S. Bacha se dějiny hudby zabíraly doposud velmi málo V příspěvku jde o obšírné představení existujícího biografického materiálu a také o pohled na hudebněhistorický význam tohoto varhaníka, nazývaného „optimus artifex“.

Grigorij Ja. Pantijelew: Dopisy Johanna Sebastiana Bacha Georgu Erdmannovi. Příspěvek k životopisu Bachova přítele z mládí

Představen a komentován je v r. 1982 znovobjevený Bachův dopis z 28. července 1726. Vycházejíc z této skutečnosti je chápána i Erdmannova biografie a diskutována věrohodnost Bachových vyjádření v dopisu Erdmannovi. Vyplyvají z toho důsledky pro posuzování vztahu „duchovní-světský“ u Bacha a tím i pro současný Bachův obraz.

Christoph Wolff: Jan Adamus Reinken a Johann Sebastian Bach. Ke kontextu Bachova raného díla

Pro mladého Bacha znamenal hamburský kateřinský varhaník Reinken patrně mnohem více než bylo dosud předpokládáno. Také Bachovo zpracování i partiálně nové komposice podle vět z Reinkenovy sonátové sbírky „Hortus musicus“ (1687) je možno datovat raněji než dosud. Výsledkem je nový pohled na komposiční vývoj mladého Bacha zejména před r. 1710.

Friedhelm Krummacher: Bach a severoněmecká varhaní toccata: Otázky a úvahy

Jde o pokus sledovat vývoj, při kterém vzniká z vícedílné severoněmecké varhaní toccaty, s jejím vícenásobným střídáním volné a přísné věty, dvoudílný formový pár preludium (toccata, fantazie atd.) a fuga. Po relativně rychlém osvojení této tradice následovalo u J. S. Bacha pretváření ve vlastním díle – zejména co se týče vztahu fantastiky a tematické hustoty – a postupné vymaňování sa zpod severoněmeckého vzoru.

Hans Grüß: O tradici kánonicky zpracovaného cantu firmu. Doplněk k tématu: Bach a středověk

Způsob komposice věty s cantem firmem a kánonicky zpracovaného cantu firmu tvoří jeden z nej – důležitějších vztahů, které spojují Bachovo dílo s hudbou 13. století. Jedná se přitom o nepřetržitou tradici, pouze její zprostředkování má několik mezer. Přednáška Heinrich Besselera (1950), týkající sa tohoto tématu, si kupodivu tohoto vztahu nevěšmla.

Winfried Schrammek: Stanovisko Johanna Sebastiana Bacha k varhaním 32-stopým pedálovým registrům

Ze zkoumání varhan, jejichž stavba byla Bachem podnícena, nebo které Bach zkoušel, vyplývá, že Bach žádal od varhan jeho doby „beste gravität“ („nejlepší důstojnost“). Důležitým předpokladem k dosažení tohoto cíle byl podle něho 32-stopý pedálový registr.

MZ 8. 70